

LIETUVOS RESPUBLIKOS KONSTITUCINIS TEISMAS
LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

NUTARIMAS
DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS GINKLŲ IR ŠAUDMENŲ KONTROLĖS
ĮSTATYMO 18 STRAIPSNIO 2 DALIES 1–4 PUNKTŲ ATITIKTIES
LIETUVOS RESPUBLIKOS KONSTITUCIJAI

2020 m. birželio 5 d. Nr. KT103-N7/2020

Vilnius

Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas, susidedantis iš Konstitucinio Teismo teisėjų Elvyros Baltutytės, Gintaro Godos, Vytauto Greičiaus, Danutės Jočienės, Gedimino Mesonio, Vyto Miliaus, Daivos Petrylaitės, Janinos Stripeikienės, Dainiaus Žalimo, sekretoriaujant Vaivai Matuizaitei,

remdamasis Lietuvos Respublikos Konstitucijos 102, 105 straipsniais, Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo įstatymo 1, 53¹ straipsniais, Teismo posėdyje 2020 m. gegužės 6 d. rašytinio proceso tvarka išnagrinėjo konstitucinės justicijos bylą Nr. 1/2019-6/2019 pagal pareiškėjo:

– Regionų apygardos administracinio teismo prašymą Nr. 1B-25/2018 ištirti, ar Lietuvos Respublikos Konstitucijos 109 straipsnio 1 daliai, konstituciniam teisinės valstybės principui neprieštaravo Lietuvos Respublikos ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymo (2010 m. lapkričio 18 d. redakcija) 18 straipsnio 2 dalies 1 punktas, pagal kurį nepriekaištingos reputacijos asmeniu nelaikomas asmuo, įsiteisėjusiu teismo nuosprendžiu pripažintas padaręs tyčinį smurtinį nusikaltimą, už kurį Lietuvos Respublikos baudžiamajame kodekse numatyta didžiausia bausmė viršija 3 metus laisvės atėmimo, vertinamas kartu su šio įstatymo 17 straipsnio 1 dalies 2 punktu, pagal kurį toks asmuo negali įsigyti ir turėti B ir C kategorijų ginklų, jų šaudmenų;

– Regionų apygardos administracinio teismo prašymą Nr. 1B-6/2019 ištirti, ar Lietuvos Respublikos Konstitucijos 109 straipsnio 1 daliai, konstituciniam teisinės valstybės principui neprieštaravo Lietuvos Respublikos ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymo (2010 m. lapkričio 18 d. redakcija) 18 straipsnio 2 dalies 4 punktas, pagal kurį nepriekaištingos reputacijos asmeniu nelaikomas asmuo, įsiteisėjusiu teismo nuosprendžiu pripažintas padaręs nusikaltimą, susijusį su disponavimu ginklais, šaudmenimis, sprogmenimis, sprogstamosiomis ar radioaktyviosiomis

medžiagomis arba karine įranga, už kurį Lietuvos Respublikos baudžiamajame kodekse numatyta didžiausia bausmė viršija 3 metus laisvės atėmimo, vertinamas kartu su šio įstatymo 17 straipsnio 1 dalies 2 punktu, pagal kurį toks asmuo negali įsigyti ir turėti B ir C kategorijų ginklų, jų šaudmenų.

Konstitucinio Teismo 2020 m. balandžio 29 d. sprendimu šie prašymai sujungti į vieną bylą ir jai suteiktas numeris 1/2019-6/2019.

Konstitucinis Teismas

nustatė:

I

Pareiškėjo argumentai

1. Regionų apygardos administracinis teismas nagrinėjo administracinę bylą, kurioje asmuo prašė panaikinti policijos komisariato sprendimą dėl atsisakymo išduoti leidimą laikyti (nešiotis) ginklus ir įpareigoti atsakovą išduoti tokį leidimą. Minėtas sprendimas buvo priimtas atsižvelgiant į tai, kad pagal Ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymo (toliau – ir Įstatymas) (2010 m. lapkričio 18 d. redakcija) 18 straipsnio 2 dalies 1 punktą asmuo neatitiko nepriekaištingos reputacijos reikalavimo, nes įsiteisėjusiu teismo nuosprendžiu buvo pripažintas padaręs tyčinį smurtinį nusikaltimą, už kurį Baudžiamajame kodekse (toliau – ir BK) numatyta didžiausia bausmė viršija 3 metus laisvės atėmimo (jis buvo pripažintas kaltu pagal BK 181 straipsnio („Turto prievartavimas“) 1 dalį ir jam buvo skirta 2 metų laisvės atėmimo bausmė, jos vykdymą atidedant), todėl pagal Įstatymo (2010 m. lapkričio 18 d. redakcija) 17 straipsnio 1 dalies 2 punktą jis neturėjo teisės įsigyti ir turėti ginklų. Nors asmens teistumas yra išnykęs, tačiau jam ir toliau taikomi teisiniai apribojimai – atsisakoma išduoti leidimą laikyti (nešiotis) ginklus.

2. Regionų apygardos administracinis teismas taip pat nagrinėjo administracinę bylą, kurioje asmuo prašė panaikinti policijos komisariato sprendimą dėl atsisakymo išduoti leidimą laikyti (nešiotis) ginklus ir įpareigoti atsakovą išduoti tokį leidimą. Minėtas sprendimas buvo priimtas atsižvelgiant į tai, kad pagal Įstatymo (2010 m. lapkričio 18 d. redakcija) 18 straipsnio 2 dalies 4 punktą asmuo neatitiko nepriekaištingos reputacijos reikalavimo, nes įsiteisėjusiu teismo nuosprendžiu buvo pripažintas padaręs nusikaltimą, susijusį su disponavimu ginklais, šaudmenimis, sprogmenimis, sprogstamosiomis ar radioaktyviosiomis medžiagomis arba karine įranga, už kurį BK numatyta didžiausia bausmė viršija 3 metus laisvės atėmimo (jis buvo pripažintas kaltu pagal BK 253 straipsnio („Neteisėtas disponavimas šaunamaisiais ginklais, šaudmenimis, sprogmenimis ar sprogstamosiomis medžiagomis“) 1 dalį ir jam buvo skirtas areštas), todėl pagal Įstatymo (2010 m. lapkričio 18 d. redakcija) 17 straipsnio 1 dalies 2 punktą neturėjo teisės įsigyti ir turėti

ginklų. Nors jo teistumas yra išnykęs, tačiau jam ir toliau taikomi teisiniai apribojimai – atsisakoma išduoti leidimą laikyti (nešiotis) ginklus.

3. Pareiškėjas Regionų apygardos administracinis teismas abejoja Įstatymo (2010 m. lapkričio 18 d. redakcija) 18 straipsnio 2 dalies tiek, kiek pagal ją nepriekaištingos reputacijos asmeniu nelaikomas asmuo, įsiteisėjusiu teismo nuosprendžiu pripažintas padaręs tyčinį smurtinį nusikaltimą (1 punktas) arba nusikaltimą, susijusį su disponavimu ginklais, šaudmenimis, sprogmenimis, sprogstamosiomis ar radioaktyviosiomis medžiagomis arba karine įranga (4 punktas), už kuriuos BK numatyta didžiausia bausmė viršija 3 metus laisvės atėmimo, atitiktimi Konstitucijai, nes net ir išnykus asmens teistumui jis ir toliau neapibrėžtą laikotarpį nelaikomas nepriekaištingos reputacijos asmeniu ir todėl pagal Įstatymo (2010 m. lapkričio 18 d. redakcija) 17 straipsnio 1 dalies 2 punktą negali įsigyti ir turėti B ir C kategorijų ginklų, jų šaudmenų.

3.1. Pareiškėjo vertinimu, ginčijamas teisinis reguliavimas užkerta galimybę asmeniui, teistam už Įstatymo (2010 m. lapkričio 18 d. redakcija) 18 straipsnio 2 dalies 1, 4 punktuose nurodytus nusikaltimus, kada nors įsigyti ginklą. Net po nusikalstamos veikos padarymo pasikeitus asmens gyvenimo aplinkybėms ir jo asmenybei, jis ir toliau patiria nepagrįstus savo teisių apribojimus, ir toliau yra baudžiamas už padarytą nusikalstamą veiką, bausmę už kurią yra atlikęs, o tai yra neproporcinga priemonė siekiamam tikslui užtikrinti visuomenės saugumą ir viešąją tvarką, apsaugoti nuo grėsmės patį ginklus ir šaudmenis turintį asmenį. Nenumatant termino, kiek laiko asmuo, įsiteisėjusiu teismo nuosprendžiu pripažintas padaręs tyčinį smurtinį nusikaltimą arba nusikaltimą, susijusį su disponavimu ginklais, šaudmenimis, sprogmenimis, sprogstamosiomis ar radioaktyviosiomis medžiagomis arba karine įranga, už kuriuos BK numatyta didžiausia bausmė viršija 3 metus laisvės atėmimo, gali būti laikomas neturinčiu nepriekaištingos reputacijos, taip pat nenumatant galimybės sprendimą dėl leidimo laikyti (nešiotis) ginklą priimančiai institucijai priimti sprendimą dėl šio apribojimo netaikymo, yra pažeidžiami konstitucinis teisingumo principas, iš konstitucinio teisinės valstybės principo kylantys teisinio tikrumo ir apibrėžtumo principai.

3.2. Teisiniu reguliavimu nenumatant galimybės individualizuoti Įstatymo (2010 m. lapkričio 18 d. redakcija) 18 straipsnio 2 dalies 1, 4 punktuose, aiškinamuose kartu su Įstatymo (2010 m. lapkričio 18 d. redakcija) 17 straipsnio 1 dalies 2 punktu, nustatytos uždraudimo sankcijos, net jei tolesnis jos taikymas yra akivaizdžiai neproporcingas (pavyzdžiui, tuo atveju, jeigu asmens teistumas yra išnykęs, jis yra sėkmingai integravęsis į visuomenę, turi tvirtus socialinius santykius, nėra padaręs naujų teisės pažeidimų ir nekelia jokio pavojaus visuomenei), asmuo, padaręs nusikalstamą veiką ir atlikęs jam paskirtą bausmę, net ir išnykus teistumui patiria nepagrįstus suvaržymus. Pareiškėjo manymu, toks teisinis reguliavimas, kuriuo neleidžiama teismui, sprendžiančiam, ar sprendimas atsisakyti išduoti leidimą laikyti (nešiotis) ginklus yra teisėtas ir pagrįstas, atsižvelgus į visas turinčias reikšmės bylos aplinkybes ir vadovaujantis teise,

priimti teisingą sprendimą byloje ir šitaip įvykdyti teisingumą, prieštarauja Konstitucijos 109 straipsnio 1 daliai, konstituciniam teisinės valstybės principui.

II

Suinteresuoto asmens atstovų argumentai

4. Rengiant bylą Konstitucinio Teismo posėdžiui gauti suinteresuoto asmens Seimo atstovo Seimo kanceliarijos Nacionalinio saugumo ir gynybos komiteto biuro vedėjo Vitalijaus Dmitrijevo rašytiniai paaiškinimai, kuriuose teigiama, kad ginčijamas teisinis reguliavimas neprieštarauja Konstitucijai. Seimo atstovo pozicija grindžiama šiais argumentais.

4.1. Įstatymų leidėjas, įtvirtindamas ginčijamą teisinį reguliavimą, pasinaudojo jam suteikta diskrecija ir nustatė padidintus saugumo reikalavimus, kuriuos turi atitikti asmenys, siekiantys įsigyti ir turėti tam tikrus ginklus ir jų šaudmenis. Įstatymų leidėjo nustatytais sąlygomis ir reikalavimais, kuriuos turi atitikti asmenys, siekiantys įsigyti ir turėti B ir C kategorijų ginklus, jų šaudmenis, visų pirma siekiama užtikrinti viešąją saugumą, užkardyti galimas grėsmes, kad būtų tinkamai apsaugoti visuomenės interesai, – netinkamas, neatsargus ar tyčinis ginklo panaudojimas nesilaikant nustatytų reikalavimų ar peržengiant būtinosios ginties ribas gali sukelti pavojų žmonių gyvybei ar sveikatai, sukelti negrįžtamus padarinius. Atsižvelgiant į tai, teisės įsigyti ir turėti ginklą ar šaudmenis įgyvendinimui Įstatyme pagrįstai nustatyti padidinti saugumo reikalavimai.

Įstatymo (2010 m. lapkričio 18 d. redakcija) 18 straipsnio 2 dalies nuostatos, pagal kurias nepriekaištingos reputacijos asmeniu nelaikomi asmenys, įsiteisėjusiu teismo nuosprendžiu pripažinti padarę tyčinį smurtinį nusikaltimą (1 punktas) ar nusikaltimą, susijusį su disponavimu ginklais, šaudmenimis, sprogmenimis, sprogstamosiomis ar radioaktyviomis medžiagomis arba karine įranga (4 punktas), už kuriuos BK numatyta didžiausia bausmė viršija 3 metus laisvės atėmimo, vertinamos kartu su šio įstatymo 17 straipsnio 1 dalies 2 punktu, pagal kurį tokie asmenys negali įsigyti ir turėti B ir C kategorijų ginklų, jų šaudmenų, laikytini pagrįsta ir proporcinga priemone atsižvelgiant į tokių nusikaltimų pavojingumą visuomenei ir galimas pasekmes. Siekiant užtikrinti žmogaus, visuomenės ir valstybės saugumą, Įstatymo (2010 m. lapkričio 18 d. redakcija) 18 straipsnio 2 dalies 1–4 punktų nuostatos, pagal kurias asmens reputacija nelaikoma nepriekaištinga nepriklausomai nuo teistumo išnykimo ar panaikinimo, yra tinkamai ir proporcingai diferencijuotos atsižvelgiant į asmenį ir jo padarytų nusikaltimų pavojingumą ir sunkumo laipsnį.

4.2. Pagrindinis Įstatymo tikslas – reglamentuoti ginklų, ginklų priedėlių ir šaudmenų apyvartą siekiant užtikrinti žmogaus, visuomenės ir valstybės saugumą, todėl, siekiant nurodytų įstatymo tikslų, Įstatymo (2010 m. lapkričio 18 d. redakcija) 18 straipsnio 2 dalies 1–4 punktai, pagal kuriuos asmens reputacija nelaikoma nepriekaištinga nepriklausomai nuo teistumo išnykimo ar panaikinimo, yra suformuluoti atsižvelgiant į galimą ginklo turėtoją (jo asmenybę ir padarytų nusikaltimų pavojingumą visuomenei). Šios nuostatos yra susietos ne su asmens teistumu, vertinant,

kad teistumas yra baudžiamosios teisės kategorija, o su asmens nuteisimu už konkrečius įstatyme nurodytus nusikaltimus, t. y. su asmens biografijos faktais, kurie ginklų ir šaudmenų kontrolės aspektu vertintini kaip labai reikšmingi, todėl laiko požiūriu neapibrėžti.

4.3. Pagal 1991 m. birželio 18 d. Tarybos direktyvą 91/477/EEB dėl ginklų įsigijimo ir laikymo kontrolės (toliau – ir Direktyva 91/477/EEB), iš dalies pakeistą 2008 m. gegužės 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2008/51/EB, kuriai įgyvendinti skirtas Ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymas (2010 m. lapkričio 18 d. redakcija), leidimas įsigyti *inter alia* C kategorijos šaunamuosius ginklus gali būti išduodamas asmenims, turintiems tam tinkamą priežastį, sulaukusiems tam tikro amžiaus ir nekeliantiems grėsmės sau patiems, viešajai tvarkai arba visuomenės saugumui. Teistumas už smurtinį tyčinį nusikaltimą laikomas tokia grėsme (Direktyvos 2008/51/EB 1 straipsnio 4 dalimi pakeisto Direktyvos 91/477/EEB 5 straipsnio 1 dalies b punktas) ir tai yra pagrindas neleisti asmenims įsigyti ir laikyti šaunamuosius ginklus arba atimti leidimą laikyti šaunamuosius ginklus, jeigu toks leidimas buvo suteiktas. Suinteresuoto asmens atstovas pabrėžė, kad valstybės narės, įgyvendindamos Direktyvą 91/477/EEB, iš dalies pakeistą Direktyva 2008/51/EB, galėjo nustatyti priemones, kuriomis joje įtvirtinti reikalavimai galėjo būti sukonkretinti ir, be kita ko, sugriežtinti.

5. Rengiant bylą Konstitucinio Teismo posėdžiui taip pat gauti suinteresuoto asmens Seimo atstovės Seimo kanceliarijos Teisės departamento Viešosios teisės skyriaus patarėjos Svetlanos Zamaros rašytiniai paaiškinimai, kuriuose teigiama, kad ginčijamas teisinis reguliavimas neprieštarauja Konstitucijai. Seimo atstovės pozicija grindžiama šiais argumentais.

5.1. Įstatymų leidėjas, įtvirtindamas ginčijamą teisinį reguliavimą, vykdė savo konstitucinę pareigą užtikrinti visuomenės saugumą ir viešąją tvarką, ginti žmogaus teises ir laisves.

Teisingo sprendimo priėmimas, t. y. teisingumo vykdymas, negali paneigti teismų pareigos bylas spręsti tik griežtai laikantis įstatymuose nustatytų procesinių bei kitų reikalavimų ir neperžengiant savo jurisdikcijos ribų, neviršijant kitų įgaliojimų. Ginčijamas teisinis reguliavimas yra imperatyvaus pobūdžio, todėl teismas įvertina, ar asmuo atitinka kriterijus, pagal kuriuos jis nėra laikomas nepriekaištingos reputacijos asmeniu. Teismas negali spręsti, ar konkrečiu atveju asmuo, atitinkantis Įstatymo (2010 m. lapkričio 18 d. redakcija) 18 straipsnio 2 dalies 1, 4 punktų nuostatas, bus laikomas nepriekaištingos reputacijos asmeniu. Tai, kad nustatytos skirtingos leidimų įsigyti ginklų išdavimo sąlygos tam tikroms asmenų grupėms ir įpareigojama atsižvelgti į jas sprendžiant klausimą dėl asmens reputacijos nepriekaištingumo, savaime nepaneigia konstitucinės nuostatos, kad teisingumą vykdo tik teismai.

5.2. Nagrinėjamos konstitucinės justicijos bylos kontekste esminę reikšmę turi asmens pripažinimo kaltu padarius nusikalstamą veiką (nuteisimo) fakto ir asmens teistumo turėjimo

atribojimas. Suinteresuoto asmens atstovė remiasi Konstitucinio Teismo jurisprudencija, kurioje pažymėta:

„<...> teistumas lemia asmeniui tik įstatymuose nustatytas specialias baudžiamąsias teises pasekmes. Tačiau teistumo pasibaigimas (kai asmuo baudžiamosios justicijos požiūriu nebelaikomas teistu) negali būti suprantamas taip, esą išnyksta pats asmens nuteisimo faktas, ir nereiškia, kad kitose teisinių santykių srityse, pvz., vertinant asmens reputaciją, negali būti atsižvelgiama į tai, ar asmuo buvo teistas.

Vadinasi, sąvokos „teistas“ ir „turintis teistumą“ iš esmės skiriasi: teistumas baudžiamosios justicijos požiūriu gali pasibaigti ar būti panaikintas, bet pats asmens nuteisimo faktas niekaip negali būti panaikintas ir visada lieka jo gyvenimo faktu ir biografijos dalimi“ (Konstitucinio Teismo 2011 m. lapkričio 17 d. nutarimas).

Pasak suinteresuoto asmens atstovės, sprendžiant klausimą dėl asmens, siekiančio įsigyti ir turėti B ir C kategorijų ginklus, jų šaudmenis, nepriekaištingos reputacijos, teistumo panaikinimas ar išnykimas reikšmės neturi. Asmens teistumas už tam tikrą BK numatytą veiką, nors baudžiamosios justicijos požiūriu ir išnykęs, yra asmens biografijos faktas, rodantis, kad asmuo yra linkęs nusikalsti, ir kartu reiškiantis didesnę, palyginti su neteistais asmenimis, tokio asmens pavojingumo laipsnį asmens ir visuomenės saugumui. Įstatymo (2010 m. lapkričio 18 d. redakcija) požiūriu šis biografijos faktas yra reikšmingas vertinant asmens atitiktį nepriekaištingos reputacijos reikalavimui. Aplinkybė, kad teismai, sprenddami klausimą dėl asmens reputacijos nepriekaištingumo, į šį faktą atsižvelgia kaip į pagrindą, paneigiantį galimybę tokiam asmeniui įsigyti ir turėti B ir C kategorijų ginklus, jų šaudmenis, nereiškia, kad asmuo patiria nepagrįstus suvaržymus ir apribojimus.

Įstatymų leidėjas siekė nustatyti būtent tokį teisinį reguliavimą, pagal kurį asmuo, teistas už tam tikras BK numatytas nusikalstamas veikas, nepriklausomai nuo to, ar teistumas už tas nusikalstamas veikas yra išnykęs arba panaikintas, negalėtų būti laikomas nepriekaištingos reputacijos, taigi jis negalėtų įsigyti ir turėti B ir C kategorijų ginklų, jų šaudmenų.

Konstitucinis Teismas

konstatuoja:

I

Ginčijamas ir su juo susijęs teisinis reguliavimas

6. Seimas 1996 m. liepos 2 d. priėmė Lietuvos Respublikos ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymą, kuris kartu su vėlesniais pakeitimais ir papildymais pripažintas netekusiu galios Seimui 2002 m. sausio 15 d. priėmus naują Ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymą, įsigaliojusį (su tam tikromis išimtimis) 2003 m. liepos 1 d.

Ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymas (2002 m. sausio 15 d. redakcija) ne kartą buvo keičiamas ir papildomas, *inter alia* Seimo 2010 m. lapkričio 18 d. priimtu Lietuvos Respublikos ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymo pakeitimo įstatymu, kuris įsigaliojo (su tam tikromis išimtimis) 2011 m. kovo 1 d. Šiuo pakeitimu Ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymas (2002 m. sausio 15 d. redakcija) išdėstytas nauja redakcija.

7. Įstatymo (2010 m. lapkričio 18 d. redakcija) 1 straipsnio „Įstatymo tikslas ir paskirtis“ 1 dalyje nustatyta, kad šio įstatymo tikslas – reglamentuoti ginklų, ginklų priedėlių ir šaudmenų apyvartą siekiant užtikrinti žmogaus, visuomenės ir valstybės saugumą.

8. Įstatymo (2010 m. lapkričio 18 d. redakcija) 17 straipsnio „Teisės įsigyti ir turėti ginklus ir šaudmenis apribojimai“ 1 dalyje nustatyta:

„1. B ir C kategorijų ginklų, jų šaudmenų negali įsigyti ir turėti fizinis asmuo:

- 1) jaunesnis, negu šio įstatymo nustatyto amžiaus;
- 2) nesantis nepriekaištingos reputacijos;
- 3) sergantis kai kuriomis ligomis ar turintis fizinių trūkumų, trukdančių tinkamai elgtis su ginklu;
- 4) įrašytas į sveikatos priežiūros įstaigos įskaitą dėl alkoholizmo, narkomanijos ar esantis sveikatos priežiūros įstaigos priežiūroje dėl psichikos ligos ar sutrikimo;
- 5) nenurodęs gyvenamosios vietos;
- 6) nepateikęs ginklui įsigyti, registruoti, perregistruoti reikalingų dokumentų arba pateikęs sąmoningai klaidingą informaciją ar suklastotus dokumentus;
- 7) neišlaikęs atitinkamo egzamino;
- 8) neturintis tinkamų sąlygų laikyti ginklą;
- 9) kuriam dėl ginklo praradimo buvo panaikintas leidimas laikyti ar leidimas nešiotis ginklą, ir nuo to laiko nėra praėję 3 metai;
- 10) gyvenantis kartu su kitais asmenimis, kurie atitinka šio įstatymo 18 straipsnio 2 dalies 1–12 punktų nuostatas. Šis punktas netaikomas, jeigu asmuo, norintis įsigyti ginklą ar jį turintis, ginklą įsipareigoja laikyti ar laikyti ne savo būste, o kitose tam pritaikytose vietose;
- 11) apie kurį policija turi duomenų, kad jis kelia grėsmę kitų asmenų ar savo gyvybei ar sveikatai, nuosavybei, viešajai tvarkai ar visuomenės saugumui. Šiuo atveju policija nurodo atsisakymo išduoti leidimą (panaikinti leidimą) motyvus.“

Taigi Įstatymo (2010 m. lapkričio 18 d. redakcija) 17 straipsnio 1 dalyje nustatyti teisės įsigyti ir turėti ginklus ir šaudmenis apribojimai – fizinis asmuo, atitinkantis bent vieną iš šioje dalyje nurodytų sąlygų, negali įsigyti ir turėti B ir C kategorijų ginklų, jų šaudmenų (su tam tikromis šiame straipsnyje nustatytomis išimtimis).

Pagal Įstatymo (2010 m. lapkričio 18 d. redakcija) 17 straipsnio 1 dalies 2 punkte nustatytą teisinį reguliavimą viena iš sąlygų, kurią atitinkantis fizinis asmuo negali įsigyti ir turėti B ir C kategorijų ginklų, jų šaudmenų, – tai, kad asmuo nėra nepriekaištingos reputacijos. Tai, kokie asmenys nelaikomi nepriekaištingos reputacijos asmenimis, nustatyta Įstatymo (2010 m. lapkričio 18 d. redakcija) 18 straipsnyje.

Nagrinėjamos konstitucinės justicijos bylos kontekste paminėtina, kad pagal Įstatymo (2010 m. lapkričio 18 d. redakcija) 17 straipsnio 1 dalies 11 punkte nustatytą teisinį reguliavimą B ir C kategorijų ginklų, jų šaudmenų negali įsigyti ir turėti fizinis asmuo, apie kurį policija turi duomenų, kad jis kelia grėsmę kitų asmenų ar savo gyvybei ar sveikatai, nuosavybei, viešajai tvarkai ar visuomenės saugumui.

9. Įstatymo 18 straipsnyje „Nepriekaištingos reputacijos asmuo“ (su 2016 m. birželio 29 d. pakeitimu), kurio 2 dalies 1, 4 punktai yra ginčijami šioje konstitucinės justicijos byloje, nustatyta:

„1. Šiame Įstatyme nepriekaištingos reputacijos laikomas asmuo, kuriam netaikomos šio straipsnio 2 dalies nuostatos.

2. Nepriekaištingos reputacijos asmeniu nelaikomas asmuo:

1) įsiteisėjusiu teismo nuosprendžiu pripažintas padaręs tyčinį smurtinį nusikaltimą, už kurį Lietuvos Respublikos baudžiamajame kodekse (toliau – Baudžiamasis kodeksas) numatyta didžiausia bausmė viršija 3 metus laisvės atėmimo;

2) įsiteisėjusiu teismo nuosprendžiu pripažintas padaręs nusikaltimą, už kurį Baudžiamajame kodekse numatyta didžiausia bausmė viršija 3 metus laisvės atėmimo ir kurį padarė būdamas apsvaigęs nuo alkoholio, narkotinių, psichotropinių ar kitų psichiką veikiančių medžiagų;

3) įsiteisėjusiu teismo nuosprendžiu pripažintas padaręs nusikaltimą, už kurį Baudžiamajame kodekse numatyta didžiausia bausmė viršija 3 metus laisvės atėmimo ir kuris padarytas naudojant sprogmenis, sprogstamąsias medžiagas arba šaunamuosius ginklus;

4) įsiteisėjusiu teismo nuosprendžiu pripažintas padaręs nusikaltimą, susijusį su disponavimu ginklais, šaudmenimis, sprogmenimis, sprogstamosiomis ar radioaktyviosiomis medžiagomis arba karine įranga, už kurį Baudžiamajame kodekse numatyta didžiausia bausmė viršija 3 metus laisvės atėmimo;

5) turintis teistumą;

6) per pastaruosius 3 metus dėl šios dalies 1–4 punktuose nurodytų nusikaltimų teismo sprendimu atleistas nuo baudžiamosios atsakomybės pagal laidavimą arba dėl to, kad susitaikė su nukentėjusiuoju, arba dėl lengvinančių aplinkybių;

7) per pastaruosius metus teistas už baudžiamąjį nusižengimą;

8) įstatymų nustatyta tvarka įtariamasis arba kaltinamas padaręs nusikalstamą veiką;

9) kuriam Lietuvos Respublikos organizuoto nusikalstamumo užkardymo įstatymo nustatyta tvarka taikomi teismo įpareigojimai;

10) per pastaruosius 3 metus ne mažiau kaip 2 kartus baustas už šiurkštų teisės aktų, reglamentuojančių medžioklę, reikalavimų pažeidimą;

11) kuris, būdamas apsvaigęs nuo alkoholio, narkotinių, psichotropinių ar kitų psichiką veikiančių medžiagų, per pastaruosius 3 metus ne mažiau kaip 2 kartus padarė administracinius nusižengimus;

12) kuriam leidimas nešiotis, leidimas laikyti ginklą buvo panaikintas ar nepratęstas šio straipsnio pagrindais, taip pat už kitus ginklų apyvartos pažeidimus, ir nuo to laiko nėra praėję 3 metai.“

Taigi Įstatymo 18 straipsnio (su 2016 m. birželio 29 d. pakeitimu) 2 dalyje įtvirtintos sąlygos, bent vieną iš kurių atitinkantis asmuo pagal šį įstatymą nėra laikomas nepriekaištingos reputacijos asmeniu.

9.1. Pagal ginčijamą Įstatymo (2010 m. lapkričio 18 d. redakcija) 18 straipsnio 2 dalyje įtvirtintą teisinį reguliavimą nepriekaištingos reputacijos asmeniu nėra laikomas asmuo, be kita ko, įsiteisėjusiu teismo nuosprendžiu pripažintas padaręs tyčinį smurtinį nusikaltimą (1 punktą) arba nusikaltimą, susijusį su disponavimu ginklais, šaudmenimis, sprogmenimis, sprogstamosiomis ar radioaktyviosiomis medžiagomis arba karine įranga (4 punktą), už kuriuos BK numatyta didžiausia bausmė viršija 3 metus laisvės atėmimo.

9.2. Nagrinėjamos konstitucinės justicijos bylos kontekste pažymėtina ir tai, kad pagal Įstatymo (2010 m. lapkričio 18 d. redakcija) 18 straipsnio 2 dalies 5 punktą nepriekaištingos reputacijos asmeniu taip pat nėra laikomas teistumą turintis asmuo.

Pagal BK 97 straipsnį turinčiais teistumą laikomi už nusikaltimo padarymą nuteisti asmenys, kuriems įsiteisėjo Lietuvos Respublikos ar kitos Europos Sąjungos valstybės narės teismo priimtas apkaltinamasis nuosprendis; į teistumą teismas atsižvelgia skirdamas bausmę už naujos nusikalstamos veikos padarymą, sprenddamas dėl kaltininko atleidimo nuo bausmės ar baudžiamosios atsakomybės, taip pat pripažindamas asmenį pavojingu recidyvistu (1 dalis (2014 m. kovo 13 d. redakcija)); suėjus nustatytiems terminams, teistumas išnyksta ir asmenys laikomi neteistais (6 dalis); kai sueina ne mažiau kaip pusė teistumo termino, teismas nuteistojo prašymu gali sutrumpinti teistumo laiką arba panaikinti teistumą (7 dalis).

Įstatymo (2010 m. lapkričio 18 d. redakcija) 18 straipsnio 2 dalies 5 punkte nustatytą teisinį reguliavimą aiškinant kartu su nustatytu šios dalies 1, 4 punktuose, pažymėtina, kad pagal jį asmenys, įsiteisėjusiu teismo nuosprendžiu pripažinti padarę tyčinį smurtinį nusikaltimą ar nusikaltimą, susijusį su disponavimu ginklais, šaudmenimis, sprogmenimis, sprogstamosiomis ar radioaktyviosiomis medžiagomis arba karine įranga, už kuriuos BK numatyta didžiausia bausmė

viršija 3 metus laisvės atėmimo, net ir išnykus teistumui ar jį panaikinus nėra laikomi nepriekaištingos reputacijos asmenimis ir pagal šio įstatymo 17 straipsnio 1 dalies 2 punkte įtvirtintą teisinį reguliavimą negali įsigyti ir turėti B ir C kategorijų ginklų, jų šaudmenų.

9.3. Taigi, aiškinant Įstatymo (2010 m. lapkričio 18 d. redakcija) 18 straipsnio 2 dalies 1, 4 punktuose nustatytą ginčijamą teisinį reguliavimą, pažymėtina, kad pagal jį fizinis asmuo, įsiteisėjęs teismo nuosprendžiu pripažintas padaręs tyčinį smurtinį nusikaltimą ar nusikaltimą, susijusį su disponavimu ginklais, šaudmenimis, sprogmenimis, sprogstamosiomis ar radioaktyviosiomis medžiagomis arba karine įranga, už kuriuos BK numatyta didžiausia bausmė viršija 3 metus laisvės atėmimo, neterminuotai nėra laikomas nepriekaištingos reputacijos asmeniu ir pagal šio įstatymo 17 straipsnio 1 dalies 2 punktą visam laikui netenka teisės įsigyti ir turėti B ir C kategorijų ginklų, jų šaudmenų.

10. Įstatymo (2010 m. lapkričio 18 d. redakcija) 18 straipsnio 2 dalies 1, 4 punktai aiškintini Įstatymo (2010 m. lapkričio 18 d. redakcija) nuostatų, reglamentuojančių, kokiems tikslams ginklai ir šaudmenys gali būti įsigyjami ir turimi, taip pat nuostatų, susijusių su ginklų klasifikacija, kontekste.

10.1. Įstatymo 11 straipsnio „Subjektų teisė gaminti, perdirbti, nuomoti, taisyti, įsigyti ir turėti ginklus bei šaudmenis ar eksploatuoti tirus, šaudyklas“ 1 dalyje (su 2016 m. birželio 16 d. pakeitimais) nustatyta, kad Lietuvos Respublikos nuolatiniai gyventojai ir Lietuvos Respublikoje įregistruoti juridiniai asmenys gali įsigyti ir turėti ginklus, šaudmenis šiems tikslams: medžioklei, sportui, savigynai, profesinei veiklai, kolekcijoms sudaryti, mokymui, moksliniam tyrimui, šaulio ar kario savanorio, ar kito aktyviojo rezervo kario tarnybai, kitiems tikslams, jeigu tai neprieštarauja įstatymams, tarptautinėms sutartims ir susitarimams.

Taigi ginklai ir šaudmenys gali būti įsigyjami ir turimi įvairiais tikslais – medžioklei, sportui, savigynai, profesinei veiklai, kolekcijoms sudaryti, mokymui, moksliniam tyrimui, šaulio, kario savanorio ar kito aktyviojo rezervo kario tarnybai, kitiems teisėtiems tikslams.

10.2. Aiškinant Įstatymo (2010 m. lapkričio 18 d. redakcija) 18 straipsnio 2 dalies 1, 4 punktų nuostatas Įstatymo 11 straipsnio 1 dalies (su 2016 m. birželio 16 d. pakeitimais) nuostatų kontekste, pažymėtina, kad pagal šį teisinį reguliavimą fizinis asmuo, įsiteisėjęs teismo nuosprendžiu pripažintas padaręs tyčinį smurtinį nusikaltimą arba nusikaltimą, susijusį su disponavimu ginklais, šaudmenimis, sprogmenimis, sprogstamosiomis ar radioaktyviosiomis medžiagomis arba karine įranga, už kuriuos BK numatyta didžiausia bausmė viršija 3 metus laisvės atėmimo, pagal šio įstatymo 17 straipsnio 1 dalies 2 punktą visam laikui netenka teisės įsigyti ir turėti B ir C kategorijų ginklų, jų šaudmenų, kad ir kokiam teisėtam tikslui jam jų reikėtų.

10.3. Įstatymo (2010 m. lapkričio 18 d. redakcija) 2 straipsnio „Pagrindinės šio įstatymo sąvokos“ 21 dalyje nustatyta:

„Ginklų, jų priedėlių ir šaudmenų klasifikacija – šiame įstatyme nustatytas ginklų, jų priedėlių ir šaudmenų priskyrimas pagal jų pavojingumą vienai iš kategorijų (A, B, C arba D). Pavojingiausi yra A kategorijos ginklai, jų priedėliai ir šaudmenys, mažiausiai pavojingi – D kategorijos ginklai ir šaudmenys.“

Taigi pagal Įstatymo (2010 m. lapkričio 18 d. redakcija) 2 straipsnio 21 dalyje įtvirtintą teisinį reguliavimą ginklai, jų priedėliai ir šaudmenys pagal jų pavojingumo laipsnį skirstomi į keturias kategorijas – A, B, C, D. Ginklai, jų priedėliai ir šaudmenys, priskirti B ir C kategorijoms, mažiau pavojingi nei priskirtieji A kategorijai, tačiau pavojingesni nei D kategorijos ginklai ir šaudmenys.

10.4. Aiškinant Įstatymo (2010 m. lapkričio 18 d. redakcija) 18 straipsnio 2 dalies 1, 4 punktų nuostatas Įstatymo (2010 m. lapkričio 18 d. redakcija) 2 straipsnio 21 dalies nuostatų kontekste, pažymėtina, kad pagal šį teisinį reguliavimą asmuo, pripažintas padaręs tyčinį smurtinį nusikaltimą arba nusikaltimą, susijusį su disponavimu ginklais, šaudmenimis, sprogmenimis, sprogstamosiomis ar radioaktyviosiomis medžiagomis arba karine įranga, už kuriuos BK numatyta didžiausia bausmė viršija 3 metus laisvės atėmimo, pagal šio įstatymo 17 straipsnio 1 dalies 2 punktą visam laikui netenka teisės įsigyti ir turėti B ir C kategorijų ginklų, jų šaudmenų, t. y. tam tikro pavojingumo laipsnio ginklų ir šaudmenų.

11. Įstatymo (2010 m. lapkričio 18 d. redakcija) 18 straipsnio 2 dalies 1, 4 punktų nuostatos aiškintinos ir Įstatymo (2010 m. lapkričio 18 d. redakcija) nuostatų, reglamentuojančių atsisakymo išduoti leidimus įsigyti ginklus, leidimus laikyti ir leidimus nešiotis ginklus apskundimą teismui, taip pat Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo (2016 m. birželio 2 d. redakcija) (toliau – ABTĮ) nuostatų kontekste.

11.1. Pagal Įstatymo 12 straipsnio „Bendrieji leidimų išdavimo reikalavimai“ 1 dalį (2016 m. birželio 29 d. redakcija) leidimus įsigyti ginklus, leidimus laikyti ir leidimus nešiotis A, B, C kategorijų ginklus išduoda policijos įstaigos.

Įstatymo 12 straipsnio (2013 m. liepos 2 d. redakcija) 6 dalyje nustatyta:

„Atsisakymas išduoti leidimą įsigyti ginklus, leidimą laikyti ar leidimą nešiotis ginklus turi būti motyvuotas vadovaujantis šio įstatymo nustatytais reikalavimais. Pareiškėjas ar jo įgaliotas asmuo atsisakymą išduoti leidimą įsigyti ginklus, leidimą laikyti ar leidimą nešiotis A, B, C kategorijų ginklus turi teisę ne vėliau kaip per 30 kalendorinių dienų apskųsti teismui.“

Taigi Įstatymo 12 straipsnio (2013 m. liepos 2 d. redakcija) 6 dalyje nustatyta tvarka, kuria *inter alia* atsisakymas išduoti leidimą įsigyti ginklus, leidimą laikyti ar leidimą nešiotis A, B, C kategorijų ginklus gali būti skundžiamas teismui.

Aiškinant Įstatymo (2010 m. lapkričio 18 d. redakcija) 18 straipsnio 2 dalies 1, 4 punktus kartu su Įstatymo 12 straipsnio (2013 m. liepos 2 d. redakcija) 6 dalimi matyti, kad, priėmus

sprendimą atsisakyti išduoti leidimą įsigyti, leidimą laikyti ar leidimą nešiotis B ir C kategorijų ginklus, jeigu asmuo nėra laikomas nepriekaištingos reputacijos asmeniu *inter alia* todėl, kad yra pripažintas padaręs tyčinį smurtinį nusikaltimą arba nusikaltimą, susijusį su disponavimu ginklais, šaudmenimis, sprogmenimis, sprogstamosiomis ar radioaktyviosiomis medžiagomis arba karine įranga, už kuriuos BK numatyta didžiausia bausmė viršija 3 metus laisvės atėmimo, toks sprendimas nustatytą tvarka gali būti skundžiamas teismui.

11.2. ABTĮ 88 straipsnio „Sprendimų rūšys“ 1 ir 2 punktuose nustatyta:

„Išnagrinėjęs bylą, administracinis teismas priima vieną iš šių sprendimų:

- 1) atmesti skundą (prašymą, pareiškimą) kaip nepagrįstą;
- 2) patenkinti skundą (prašymą, pareiškimą) ir panaikinti skundžiamą teisės aktą (ar jo dalį) arba įpareigoti jį priėmusį viešojo administravimo subjektą pašalinti padarytą pažeidimą ar įvykdyti kitokį teismo patarkymą;“.

Taigi ABTĮ 88 straipsnyje nustatyti sprendimai, kuriuos administracinis teismas gali priimti išnagrinėjęs bylą, *inter alia* patenkinti skundą (prašymą) ir panaikinti skundžiamą aktą (ar jo dalį).

11.3. ABTĮ 91 straipsnyje „Skundžiamų teisės aktų panaikinimo pagrindai“ nustatyta:

„1. Skundžiamas teisės aktas (ar jo dalis) turi būti panaikintas, jeigu jis yra:

- 1) neteisėtas iš esmės, tai yra savo turiniu prieštarauja aukštesnės galios teisės aktams;
- 2) neteisėtas dėl to, kad jį priėmė nekompetentingas viešojo administravimo subjektas;
- 3) neteisėtas dėl to, kad jį priimant buvo pažeistos pagrindinės procedūros, ypač taisyklės, turėjusios užtikrinti objektyvų visų aplinkybių įvertinimą ir sprendimo pagrįstumą.

2. Skundžiamas teisės aktas (ar jo dalis) gali būti panaikintas ir kitais pagrindais, kuriuos administracinis teismas pripažino svarbiais.“

Taigi ABTĮ 91 straipsnyje įtvirtinti pagrindai, kuriuos nustatęs administracinis teismas panaikina skundžiamą aktą (ar jo dalį).

Pažymėtina, kad pagal ABTĮ 91 straipsnį, administraciniam teismui patikrinus, ar priimant skundžiamą aktą buvo laikomasi įstatymų ir kitų teisės aktų imperatyvių reikalavimų, ir nustačius, kad skundžiamas aktas yra neteisėtas iš esmės arba neteisėtas dėl to, kad jį priėmė nekompetentingas viešojo administravimo subjektas arba kad jį priimant buvo pažeistos pagrindinės procedūros, ypač taisyklės, turėjusios užtikrinti objektyvų visų aplinkybių įvertinimą bei sprendimo pagrįstumą, skundžiamas aktas (jo dalis) turi būti panaikintas. Administracinis teismas gali panaikinti skundžiamą aktą (ar jo dalį) ir kitais teismo svarbiais pripažintais pagrindais.

11.4. Aiškinant Įstatymo (2010 m. lapkričio 18 d. redakcija) 18 straipsnio 2 dalies 1, 4 punktus kartu su Įstatymo 12 straipsnio (2013 m. liepos 2 d. redakcija) 6 dalimi, ABTĮ 88 straipsnio 2 punktu ir 91 straipsnio 1 dalimi matyti, kad administracinis teismas, spręsdamas dėl sprendimo, kuriuo atsisakoma išduoti leidimą įsigyti ginklus, leidimą laikyti ar leidimą nešiotis B ir

C kategorijų ginklus, *inter alia* jeigu jis priimtas esant Įstatymo (2010 m. lapkričio 18 d. redakcija) 18 straipsnio 2 dalies 1, 4 punktuose nustatytoms sąlygoms, panaikinimo, patikrina, ar priimant šį sprendimą buvo laikomasi įstatymų ir kitų teisės aktų imperatyvių reikalavimų.

12. Nagrinėjamos konstitucinės justicijos bylos kontekste pažymėtina ir tai, kad Seimas 2019 m. birželio 27 d. priėmė Lietuvos Respublikos ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymo Nr. IX-705 pakeitimo įstatymą, įsigaliojusį (su tam tikra išimtimi) 2019 m. rugsėjo 1 d., kurio 1 straipsniu pakeitė Įstatymą (2010 m. lapkričio 18 d. redakcija su vėlesniais pakeitimais ir papildymais) ir išdėstė jį nauja redakcija.

12.1. Įstatymo (2019 m. birželio 27 d. redakcija) 17 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„1. Šio įstatymo 3 straipsnio 6–10 punktuose nurodytų ginklų, B ir C kategorijų ginklų, jų šaudmenų negali įsigyti ir turėti fizinis asmuo:

1) jaunesnis, negu šio įstatymo nustatyto amžiaus;

2) nesantis nepriekaištingos reputacijos;

3) sergantis kai kuriomis Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro tvirtinamame sąraše nurodytomis ligomis ar turintis šiame sąraše nurodytų fizinių trūkumų, trukdančių tinkamai elgtis su ginklu;

4) nenurodęs gyvenamosios vietos;

5) nepateikęs ginklui įsigyti, registruoti reikalingų dokumentų ar informacijos arba pateikęs sąmoningai klaidingus duomenis ar suklastotus dokumentus;

6) neišlaikęs egzamino šio įstatymo nustatytais atvejais;

7) neturintis Vyriausybės įgaliotos institucijos nustatytus reikalavimus atitinkančių sąlygų laikyti ginklą;

8) kuriam dėl ginklo praradimo buvo panaikintas leidimo laikyti ginklus ar leidimo nešiotis ginklus galiojimas ir nuo to laiko nėra praėję 3 metai;

9) gyvenantis kartu su kitais asmenimis, kurie atitinka šio įstatymo 18 straipsnio 2 dalies nuostatas. Šis punktas netaikomas, jeigu asmuo, norintis įsigyti ginklą ar jį turintis, ginklą įsipareigoja laikyti ar laiko ne savo būste, o Vyriausybės įgaliotos institucijos nustatytus reikalavimus atitinkančiose kitose vietose, turinčiose apibrėžtas ribas;

10) apie kurį policijos įstaiga turi duomenų, kad jis gali kelti arba kelia grėsmę kitų asmenų ar savo gyvybei ar sveikatai, nuosavybei, viešajai tvarkai ar visuomenės saugumui. Šiuo atveju policijos įstaiga nurodo atsisakymo išduoti leidimą laikyti ginklus, leidimą nešiotis ginklus ar sprendimo panaikinti šių leidimų galiojimą motyvus;

11) apie kurį Valstybės saugumo departamentas turi duomenų, kad jis gali kelti arba kelia grėsmę valstybės saugumui. Šiuos duomenis Valstybės saugumo departamentas perduoda policijos įstaigai.“

Šiame kontekste pažymėtina, kad pagal Įstatymo (2019 m. birželio 27 d. redakcija) 3 straipsnio 6–10 punktus A kategorijos ginklams, ginklų priedėliams ir šaudmenims priskiriami tam tikri pusiau automatiniai šaunamieji ginklai ir A kategorijos šaunamieji ginklai, kurie buvo perdirtbti į signalinius, dujinius ar imitacinius ginklus.

12.2. Įstatymo (2019 m. birželio 27 d. redakcija) 18 straipsnio 2 dalyje nustatyta:

„2. Nepriekaištingos reputacijos asmeniu nelaikomas asmuo:

1) įsiteisėjusiu teismo nuosprendžiu pripažintas padaręs tyčinį smurtinį nusikaltimą, už kurį Lietuvos Respublikos baudžiamajame kodekse numatyta didžiausia bausmė viršija 3 metus laisvės atėmimo;

2) įsiteisėjusiu teismo nuosprendžiu pripažintas padaręs nusikaltimą, už kurį Baudžiamajame kodekse numatyta didžiausia bausmė viršija 3 metus laisvės atėmimo ir kurį padarė būdamas apsvaigęs nuo alkoholio, narkotinių, psichotropinių ar kitų psichiką veikiančių medžiagų;

3) įsiteisėjusiu teismo nuosprendžiu pripažintas padaręs nusikaltimą, už kurį Baudžiamajame kodekse numatyta didžiausia bausmė viršija 3 metus laisvės atėmimo ir kuris padarytas naudojant sprogmenis, sprogstamąsias medžiagas arba šaunamuosius ginklus;

4) įsiteisėjusiu teismo nuosprendžiu pripažintas padaręs nusikaltimą, susijusį su disponavimu ginklais, šaudmenimis, sprogmenimis, sprogstamosiomis ar radioaktyviosiomis medžiagomis arba karine įranga, už kurį Baudžiamajame kodekse numatyta didžiausia bausmė viršija 3 metus laisvės atėmimo;

5) turintis teistumą;

6) per pastaruosius 3 metus dėl šios dalies 1–4 punktuose nurodytų nusikaltimų atleistas nuo baudžiamosios atsakomybės Baudžiamajame kodekse nustatytais pagrindais;

7) per pastaruosius metus įsiteisėjusiu teismo nuosprendžiu pripažintas padaręs baudžiamąjį nusižengimą;

8) įtariamasis arba kaltinamas padaręs nusikalstamą veiką, nurodytą šios dalies 1–4 punktuose;

9) kuriam Lietuvos Respublikos organizuoto nusikalstamumo užkardymo įstatymo nustatyta tvarka taikomi teismo įpareigojimai;

10) per metus pakartotinai padarė administracinį nusižengimą, kuriuo buvo šiurkščiai pažeisti medžioklę reglamentuojantys teisės aktai;

11) kuris, būdamas apsvaigęs nuo alkoholio, narkotinių, psichotropinių ar kitų psichiką veikiančių medžiagų, per metus pakartotinai padarė teisės pažeidimą;

12) kuriam leidimo nešiotis ginklus, leidimo laikyti ginklus galiojimas buvo panaikintas ar nepratęstas šio straipsnio 2 dalyje, išskyrus šios dalies 8 punktą, ar kitų įstatymų nustatytais

pagrindais, taip pat už kitus ginklų, ginklų priedėlių, šaudmenų, jų dalių apyvartos pažeidimus ir nuo to laiko nėra praėję 3 metai.“

12.3. Palyginus Įstatymo (2019 m. birželio 27 d. redakcija) 17 straipsnio 1 dalies 2 punkte, 18 straipsnio 2 dalies 1, 4 punktuose nustatytą teisinį reguliavimą su nustatytuoju Įstatymo (2010 m. lapkričio 18 d. redakcija) 17 straipsnio 1 dalies 2 punkte, 18 straipsnio 2 dalies 1, 4 punktuose matyti, jog nagrinėjamoje konstitucinės justicijos byloje ginčijamas teisinis reguliavimas pakito taip, kad asmuo, įsiteisėjusiu teismo nuosprendžiu pripažintas padaręs tyčinį smurtinį nusikaltimą ar nusikaltimą, susijusį su disponavimu ginklais, šaudmenimis, sprogmenimis, sprogstamosiomis ar radioaktyviosiomis medžiagomis arba karine įranga, už kuriuos BK numatyta didžiausia bausmė viršija 3 metus laisvės atėmimo, nelaikomas nepriekaištingos reputacijos asmeniu ir pagal Įstatymo (2019 m. birželio 27 d. redakcija) 17 straipsnio 1 dalies 2 punktą visam laikui netenka teisės įsigyti ir turėti ne tik B ir C kategorijų ginklų, jų šaudmenų, bet ir šio įstatymo 3 straipsnio 6–10 punktuose nurodytų A kategorijos ginklams priskiriamų tam tikrų pusiau automatinių šaunamųjų ginklų ir A kategorijos šaunamųjų ginklų, kurie buvo perdirbti į signalinius, dujinius ar imitacinius ginklus, t. y. ginklų, kuriuos gali įsigyti ir turėti fizinis asmuo, atitinkantis šio įstatymo 17 straipsnio 1 dalyje nustatytas sąlygas.

II

Konstitucijos nuostatos ir oficialioji konstitucinė doktrina

13. Šioje konstitucinės justicijos byloje tiriama Įstatymo nuostatų, kuriose įtvirtinti teisės įsigyti ir turėti ginklus ir šaudmenis apribojimai, atitiktis Konstitucijos 109 straipsnio 1 daliai, konstituciniam teisinės valstybės principui.

14. Kaip ne kartą yra konstatavęs Konstitucinis Teismas, konstitucinis teisinės valstybės principas yra itin talpus, jis apima daug įvairių tarpusavyje susijusių imperatyvų (*inter alia* 2004 m. gruodžio 29 d., 2017 m. birželio 26 d., 2020 m. kovo 18 d. nutarimai).

14.1. Konstitucinio teisinės valstybės principo elementas yra ir proporcingumo principas, reiškiantis, kad teisės aktuose numatytos priemonės turi atitikti teisėtus ir visuomenei svarbius tikslus, kad jos turi būti būtinos šiems tikslams pasiekti ir neturi varžyti asmens teisių ir laisvių akivaizdžiai labiau, negu reikia jiems pasiekti (*inter alia* 2012 m. spalio 31 d., 2013 m. liepos 1 d., 2019 m. birželio 25 d. nutarimai). Reikalavimas asmens teisių ir laisvių įstatymu neriboti labiau, negu reikia teisėtiems ir visuomenei svarbiems tikslams pasiekti, *inter alia* suponuoja reikalavimą įstatymų leidėjui nustatyti tokį teisinį reguliavimą, kuris sudarytų prielaidas pakankamai individualizuoti asmens teisių ir laisvių apribojimus: ribojantis asmens teises ir laisves įstatymo nustatytas teisinis reguliavimas turi būti toks, kad sudarytų prielaidas kiek įmanoma įvertinti individualią kiekvieno asmens situaciją ir, atsižvelgiant į visas svarbias aplinkybes, atitinkamai

individualizuoti konkrečias tam asmeniui taikytinas ribojančias jo teises priemones (*inter alia* 2011 m. liepos 7 d., 2016 m. vasario 17 d., 2019 m. birželio 25 d. nutarimai).

Pažymėtina, kad šios oficialiosios konstitucinės doktrinos nuostatos, pagal kurias įstatymų leidėjas turi nustatyti tokį teisinį reguliavimą, kuris sudarytų prielaidas pakankamai individualizuoti asmens teisių ir laisvių apribojimus, *mutatis mutandis* taikytinos ir pagal įstatymą įgytai teisei įsigyti ir turėti tam tikrus ginklus ir šaudmenis.

14.2. Konstitucijoje įtvirtintas teisinės valstybės principas yra neatsiejamas nuo teisingumo imperatyvo (*inter alia* 2003 m. lapkričio 17 d., 2013 m. sausio 25 d. nutarimai). Konstitucinis Teismas ne kartą yra konstatavęs, kad teisingumas yra vienas pagrindinių teisės, kaip socialinių santykių reguliavimo priemonės, tikslų; jis yra viena svarbiausių moralinių vertybių ir teisinės valstybės pagrindas (*inter alia* 2003 m. kovo 4 d., 2016 m. spalio 27 d. nutarimai). Teisingumas gali būti įgyvendintas užtikrinant tam tikrą interesų pusiausvyrą, išvengiant atsitiktinumų ir savivalės, socialinio gyvenimo nestabilumo, interesų priešpriešos (*inter alia* 2008 m. gruodžio 24 d., 2015 m. gegužės 14 d., 2019 m. birželio 7 d. nutarimai).

14.3. Konstitucijos 109 straipsnio 1 dalyje nustatyta: „Teisingumą Lietuvos Respublikoje vykdo tik teismai.“

Konstitucinis Teismas, aiškindamas Konstitucijos 109 straipsnį, ne kartą yra konstatavęs, kad teismai, vykdydami teisingumą, privalo užtikrinti Konstitucijoje, įstatymuose ir kituose teisės aktuose išreikštos teisės įgyvendinimą, garantuoti teisės viršenybę, apsaugoti žmogaus teises ir laisves (*inter alia* 1999 m. gruodžio 21 d., 2006 m. gegužės 9 d., 2017 m. birželio 26 d. nutarimai).

Konstitucinis Teismas savo jurisprudencijoje ne kartą yra pažymėjęs, kad negalima nustatyti tokio teisinio reguliavimo, kuriuo būtų neleidžiama teismui, atsižvelgus į visas turinčias reikšmės bylos aplinkybes ir vadovaujantis teise, nenusižengiant iš Konstitucijos kylantiems teisingumo, protingumo imperatyvams, priimti teisingą sprendimą byloje ir šitaip įvykdyti teisingumą; antraip būtų apriboti ar net paneigti iš Konstitucijos, *inter alia* jos 109 straipsnio 1 dalies, kylantys teismo įgaliojimai vykdyti teisingumą, taip pat būtų nukrypta nuo teismo, kaip Lietuvos Respublikos vardu teisingumą vykdančios institucijos, konstitucinės sampratos, nuo konstitucinių teisinės valstybės, teisingumo principų (*inter alia* 2006 m. rugsėjo 21 d., 2013 m. gruodžio 6 d., 2017 m. birželio 26 d. nutarimai).

14.4. Konstitucinis Teismas yra pažymėjęs, jog Konstitucijos preambulėje įtvirtintas atviros, teisingos, darnios pilietinės visuomenės ir teisinės valstybės siekis suponuoja tai, kad privalu stengtis užtikrinti, kad kiekvienas asmuo ir visa visuomenė būtų saugūs nuo nusikalstamų kėsinių (*inter alia* 2006 m. sausio 16 d., 2012 m. birželio 4 d., 2017 m. birželio 26 d. nutarimai). Valstybės, kaip visos visuomenės politinės organizacijos, paskirtis – užtikrinti žmogaus teises ir laisves, garantuoti viešąjį interesą, todėl vykdydama savo funkcijas ir veikdama visos visuomenės

interesais valstybė turi priedermę užtikrinti žmogaus teisių ir laisvių, kitų Konstitucijos saugomų ir ginamų vertybių, kiekvieno asmens ir visos visuomenės veiksmingą apsaugą *inter alia* nuo nusikalstamų kėsinių (*inter alia* 2004 m. gruodžio 29 d., 2009 m. birželio 8 d., 2017 m. birželio 26 d. nutarimai). Jeigu valstybė nesiimtų deramų veiksmų, kuriais būtų siekiama užkirsti kelią nusikaltimams, būtų griaunamas pasitikėjimas valstybės valdžia, įstatymais, didėtų nepagarba teisinei tvarkai, įvairiems socialiniams institutams; todėl pagal Konstituciją valstybė – visos visuomenės organizacija, privalanti garantuoti viešąjį interesą, turi ne tik teisę, bet ir priedermę imtis įvairių teisėtų priemonių, užkertančių kelią nusikaltimams, ribojančių ir mažinančių nusikalstamumą (*inter alia* 2006 m. sausio 16 d., 2009 m. birželio 8 d. nutarimai).

15. Pabrėžtina ir tai, kad Konstitucinis Teismas yra pažymėjęs, jog pagal Konstituciją valstybės valdžios ir valdymo institucijos turi pareigą užtikrinti visuomenės saugumą ir viešąją tvarką, saugoti asmenį nuo kėsinių į jo gyvybę ir sveikatą, ginti žmogaus teises ir laisves. Ginklai ir šaudmenys gali kelti pavojų viešajai tvarkai ir visuomenės saugumui, žmonių gyvybei ar sveikatai, todėl įstatymų leidėjas, atsižvelgdamas į būtinumą užtikrinti visuomenės saugumą ir viešąją tvarką, ginti žmogaus teises ir laisves, turi įgaliojimus nustatyti ginklų ir šaudmenų patekimo į civilinę apyvartą, jų laikymo, naudojimo, leidimų įsigyti ginklą išdavimo sąlygas ir tvarką (2001 m. balandžio 12 d., 2013 m. sausio 25 d., 2016 m. vasario 2 d. nutarimai).

Pažymėtina, kad ginklai ir šaudmenys gali kelti pavojų ne tik pačiam ginklus ir šaudmenis turinčiam asmeniui, bet ir kitiems visuomenės nariams, viešajai tvarkai, todėl įstatymų leidėjas turi pareigą nustatyti tokias ginklų ir šaudmenų patekimo į civilinę apyvartą, jų laikymo, naudojimo, leidimų įsigyti ginklą išdavimo ir panaikinimo sąlygas ir tvarką, kad būtų sudarytos prielaidos apsaugoti visuomenės narius nuo galimos grėsmės, užtikrinti viešąją tvarką; įstatymų leidėjas, vykdydamas šią pareigą ir turėdamas plačią diskreciją, privalo laikytis Konstitucijos, *inter alia* nustatydamas įstatyme įtvirtintomis sąlygomis ir tvarka įgyjamos teisės įsigyti ir turėti atitinkamus ginklus ir šaudmenis ribojimo priemones, privalo paisyti proporcingumo principo (2013 m. sausio 25 d., 2016 m. vasario 2 d. nutarimai).

Nagrinėjamos konstitucinės justicijos bylos kontekste pažymėtina, jog pagal Konstituciją, *inter alia* konstitucinį teisinės valstybės principą, įstatymų leidėjas, vykdydamas pareigą nustatyti leidimų įsigyti ginklus ir šaudmenis išdavimo ir panaikinimo sąlygas ir tvarką, kad būtų sudarytos prielaidos užtikrinti visuomenės saugumą ir viešąją tvarką, ginti žmogaus teises ir laisves, gali nustatyti tokias įstatyme įtvirtintomis sąlygomis ir tvarka įgyjamos teisės įsigyti ir turėti ginklus ir šaudmenis ribojimo priemones, kurias taikant teistiems už nusikalstamos veikos padarymą asmenims tam tikrą įstatymų leidėjo nustatytą laiką leidimai įsigyti ginklus ir šaudmenis nebūtų išduodami, o išduotieji būtų panaikinami. Pažymėtina ir tai, kad tokiu teisiniu reguliavimu turi būti sudaryta galimybė kiek įmanoma įvertinti individualią kiekvieno asmens situaciją ir, atsižvelgiant į

visas svarbias aplinkybes, leidimo įsigyti ginklus ir šaudmenis neišduoti nusikalstamą veiką padariusiam asmeniui, kuris net ir praėjus įstatymų leidėjo nustatytam laikui ir toliau kelia pavojų visuomenės saugumui ar viešajai tvarkai. Konstituciją, *inter alia* konstitucinį proporcingumo principą, atitiktų ir toks teisinis reguliavimas, pagal kurį asmenims, padariusiems tam tikrus itin pavojingus nusikaltimus, už kuriuos numatytos pačios griežčiausios bausmės, leidimai įsigyti tam tikrus ginklus ir šaudmenis niekada nebūtų išduodami.

III

Europos Sąjungos teisės aktuose įtvirtintas teisinis reguliavimas

16. Šios konstitucinės justicijos bylos kontekste paminėtinos ir aktualios kai kurių Europos Sąjungos teisės aktų, kuriais reglamentuojamas laisvas civiliniam naudojimui skirtų šaunamųjų ginklų judėjimas Europos Sąjungos teritorijoje, nuostatos.

17. Ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymo (2010 m. lapkričio 18 d. redakcija) priede „Įgyvendinami Europos Sąjungos teisės aktai“ nustatyta, kad šiuo įstatymu įgyvendinama 1991 m. birželio 18 d. Tarybos direktyva 91/477/EEB dėl ginklų įsigijimo ir laikymo kontrolės su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2008 m. gegužės 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2008/51/EB.

Pažymėtina, kad Direktyva 91/477/EEB taip pat buvo iš dalies pakeista priėmus 2017 m. gegužės 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą (ES) 2017/853, iš dalies keičiančią Tarybos direktyvą 91/477/EEB dėl ginklų įsigijimo ir laikymo kontrolės.

17.1. Direktyvos 91/477/EEB 3 straipsnyje nustatyta: „Valstybės narės, atsižvelgdamos į teises, kurios valstybių narių nuolatiniams gyventojams suteiktos pagal 12 straipsnio 2 dalies nuostatas, savo teisės aktuose gali nustatyti griežtesnes nuostatas nei numatytos šioje direktyvoje.“

17.2. Direktyvos 91/477/EEB 5 straipsnyje (su vėlesniais pakeitimais) *inter alia* nustatyta:

„1. Nedarant poveikio 3 straipsniui, valstybės narės leidžia įsigyti ir laikyti šaunamuosius ginklus tik tiems asmenims, kurie turi tam tinkamą priežastį ir kurie:

a) yra bent 18 metų amžiaus, išskyrus atvejus, susijusius su medžioklinių arba sportinio šaudymo ginklų įsigijimu (kitu nei pirkimo būdu) ir laikymu, su sąlyga, kad jaunesni nei 18 metų asmenys turi tėvų sutikimą ar juos prižiūri tėvai arba suaugęs asmuo, turintis galiojančią šaunamojo ginklo ar medžioklės licenciją, arba jie yra licenciją turinčiame ar kitu būdu patvirtintame treniruočių centre, ir tėvas arba suaugęs asmuo, turintis galiojančią šaunamojo ginklo ar medžioklės licenciją, prisiima atsakomybę už tinkamą saugojimą pagal 5a straipsnį, ir

b) nekelia grėsmės sau arba kitiems, viešajai tvarkai arba visuomenės saugumui. Teistumas už smurtinį tyčinį nusikaltimą yra laikomas tokia grėsme.

2. <...> Kai bet kuri iš leidimų išdavimo sąlygų nebetenkinama, valstybės narės panaikina atitinkamą leidimą. <...>“

17.3. Taigi pagal Direktyvą 91/477/EEB (su vėlesniais pakeitimais) leidimas įsigyti ir laikyti šaunamuosius ginklus gali būti išduodamas asmenims, turintiems tam tinkamą priežastį, sulaukusiems tam tikro amžiaus ir nekeliantiems grėsmės sau arba kitiems, viešajai tvarkai arba visuomenės saugumui. Joje atskleistas pagrindą leisti asmeniui įsigyti ir laikyti šaunamuosius ginklus sudarantis reikalavimas nekelti grėsmės sau arba kitiems, viešajai tvarkai arba visuomenės saugumui; teistumas už smurtinį tyčinį nusikaltimą laikomas tokia grėsme ir tai yra pagrindas neleisti asmenims įsigyti ir laikyti šaunamuosius ginklus arba panaikinti leidimą laikyti šaunamuosius ginklus, jeigu toks leidimas buvo suteiktas (5 straipsnis). Valstybės narės, įgyvendindamos Direktyvą 91/477/EEB (su vėlesniais pakeitimais) ir nustatydamos, kokiais atvejais asmenys laikomi keliančiais grėsmę sau arba kitiems, viešajai tvarkai arba visuomenės saugumui, gali nustatyti priemones, kuriomis joje įtvirtinti reikalavimai gali būti sukonkretinti ir, be kita ko, sugriežtinti (3 straipsnis).

IV

Ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymo (2010 m. lapkričio 18 d., 2019 m. birželio 27 d. redakcijos) 18 straipsnio 2 dalies 1–4 punktų atitikties Konstitucijai vertinimas

18. Minėta, kad pareiškėjas Regionų apygardos administracinis teismas prašo ištirti, ar Konstitucijos 109 straipsnio 1 daliai, konstituciniam teisinės valstybės principui neprieštaravo Įstatymo (2010 m. lapkričio 18 d. redakcija):

– 18 straipsnio 2 dalies 1 punktas, pagal kurį nepriekaištingos reputacijos asmeniu nelaikomas asmuo, įsiteisėjusiu teismo nuosprendžiu pripažintas padaręs tyčinį smurtinį nusikaltimą, už kurį BK numatyta didžiausia bausmė viršija 3 metus laisvės atėmimo, vertinamas kartu su šio įstatymo 17 straipsnio 1 dalies 2 punktu, pagal kurį toks asmuo negali įsigyti ir turėti B ir C kategorijų ginklų, jų šaudmenų;

– 18 straipsnio 2 dalies 4 punktas, pagal kurį nepriekaištingos reputacijos asmeniu nelaikomas asmuo, įsiteisėjusiu teismo nuosprendžiu pripažintas padaręs nusikaltimą, susijusį su disponavimu ginklais, šaudmenimis, sprogmenimis, sprogstamosiomis ar radioaktyviosiomis medžiagomis arba karine įranga, už kurį BK numatyta didžiausia bausmė viršija 3 metus laisvės atėmimo, vertinamas kartu su šio įstatymo 17 straipsnio 1 dalies 2 punktu, pagal kurį toks asmuo negali įsigyti ir turėti B ir C kategorijų ginklų, jų šaudmenų.

19. Pareiškėjo teigimu, ginčijamas teisinis reguliavimas užkerta galimybę asmeniui, teistam už Įstatymo (2010 m. lapkričio 18 d. redakcija) 18 straipsnio 2 dalies 1, 4 punktuose nurodytus nusikaltimus, kada nors įsigyti ginklą, o tai yra neproporcinga priemonė siekiamam tikslui užtikrinti visuomenės saugumą ir viešąją tvarką. Be to, teisiniu reguliavimu nesuteikiant galimybės teismui individualizuoti Įstatymo (2010 m. lapkričio 18 d. redakcija) 18 straipsnio 2 dalies 1, 4 punktuose, aiškinamuose kartu su šio įstatymo 17 straipsnio 1 dalies 2 punktu, numatytos uždraudimo

sankcijos, net jei tolesnis jos taikymas yra akivaizdžiai neproporcingas, asmuo, padaręs nusikalstamą veiką ir atlikęs jam paskirtą bausmę, net ir išnykus teistumui patiria nepagrįstus suvaržymus. Pareiškėjo manymu, toks teisinis reguliavimas prieštarauja Konstitucijos 109 straipsnio 1 daliai, konstituciniam teisinės valstybės principui.

20. Sprendžiant dėl Įstatymo (2010 m. lapkričio 18 d. redakcija) 18 straipsnio 2 dalies 1, 4 punktuose įtvirtinto teisinio reguliavimo tiek, kiek nurodyta, atitikties konstituciniam teisinės valstybės principui, pažymėtina, kad, kaip minėta:

– pagal Konstituciją įstatymų leidėjas turi pareigą nustatyti tokias ginklų ir šaudmenų patekimo į civilinę apyvartą, jų laikymo, naudojimo, leidimų įsigyti ginklą išdavimo ir panaikinimo sąlygas ir tvarką, kad būtų sudarytos prielaidos apsaugoti visuomenės narius nuo galimos grėsmės, užtikrinti viešąją tvarką; įstatymų leidėjas, vykdydamas šią pareigą ir turėdamas plačią diskreciją, privalo laikytis Konstitucijos, *inter alia* nustatydamas įstatyme įtvirtintomis sąlygomis ir tvarka įgyjamos teisės įsigyti ir turėti atitinkamus ginklus ir šaudmenis ribojimo priemones, privalo paisyti proporcingumo principo;

– konstitucinio teisinės valstybės principo elementas yra ir proporcingumo principas, reiškiantis, kad teisės aktuose numatytos priemonės turi atitikti teisėtus ir visuomenei svarbius tikslus, kad jos turi būti būtinos šiems tikslams pasiekti ir neturi varžyti asmens teisių ir laisvių akivaizdžiai labiau, negu reikia jiems pasiekti; reikalavimas asmens teisių ir laisvių įstatymu neriboti labiau, negu reikia teisėtiems ir visuomenei svarbiems tikslams pasiekti, *inter alia* suponuoja reikalavimą įstatymų leidėjui nustatyti tokį teisinį reguliavimą, kuris sudarytų prielaidas pakankamai individualizuoti asmens teisių ir laisvių apribojimus; tai *mutatis mutandis* taikytina ir pagal įstatymą įgytai teisei įsigyti ir turėti tam tikrus ginklus ir šaudmenis;

– pagal Konstituciją, *inter alia* konstitucinį teisinės valstybės principą, įstatymų leidėjas, vykdydamas pareigą nustatyti leidimų įsigyti ginklus ir šaudmenis išdavimo ir panaikinimo sąlygas ir tvarką, kad būtų sudarytos prielaidos užtikrinti visuomenės saugumą ir viešąją tvarką, ginti žmogaus teises ir laisves, gali nustatyti tokias įstatyme įtvirtintomis sąlygomis ir tvarka įgyjamos teisės įsigyti ir turėti ginklus ir šaudmenis ribojimo priemones, kurias taikant teistiems už nusikalstamos veikos padarymą asmenims tam tikrą įstatymų leidėjo nustatytą laiką leidimai įsigyti ginklus ir šaudmenis nebūtų išduodami, o išduotieji būtų panaikinami; pažymėtina ir tai, kad tokiu teisiniu reguliavimu turi būti sudaryta galimybė kiek įmanoma įvertinti individualią kiekvieno asmens situaciją ir, atsižvelgiant į visas svarbias aplinkybes, leidimo įsigyti ginklus ir šaudmenis neišduoti nusikalstamą veiką padariusiam asmeniui, kuris net ir praėjus įstatymų leidėjo nustatytam laikui ir toliau kelia pavojų visuomenės saugumui ar viešajai tvarkai; Konstituciją, *inter alia* konstitucinį proporcingumo principą, atitiktų ir toks teisinis reguliavimas, pagal kurį asmenims,

padariusiems tam tikrus itin pavojingus nusikaltimus, už kuriuos numatytos pačios griežčiausios bausmės, leidimai įsigyti tam tikrus ginklus ir šaudmenis niekada nebūtų išduodami.

20.1. Minėta, kad įstatymų leidėjas Įstatymo (2010 m. lapkričio 18 d. redakcija) 18 straipsnio 2 dalies 1, 4 punktuose įtvirtino teisinį reguliavimą, pagal kurį fizinis asmuo, įsiteisėjęs teismo nuosprendžiu pripažintas padaręs tyčinį smurtinį nusikaltimą ar nusikaltimą, susijusį su disponavimu ginklais, šaudmenimis, sprogmenimis, sprogstamosiomis ar radioaktyviosiomis medžiagomis arba karine įranga, už kuriuos BK numatyta didžiausia bausmė viršija 3 metus laisvės atėmimo, neterminuotai nėra laikomas nepriekaištingos reputacijos asmeniu ir pagal šio įstatymo 17 straipsnio 1 dalies 2 punktą visam laikui netenka teisės įsigyti ir turėti B ir C kategorijų ginklų, jų šaudmenų.

Šiame kontekste pažymėtina, kad pagal BK 11 straipsnio 4–6 dalyse nustatytą teisinį reguliavimą apysunkis nusikaltimas yra tyčinis nusikaltimas, už kurį baudžiamajame įstatyme numatyta didžiausia bausmė viršija 3 metus laisvės atėmimo, bet neviršija 6 metų laisvės atėmimo; sunkus nusikaltimas yra tyčinis nusikaltimas, už kurį baudžiamajame įstatyme numatyta didžiausia bausmė viršija 6 metus laisvės atėmimo, bet neviršija 10 metų laisvės atėmimo; labai sunkus nusikaltimas yra tyčinis nusikaltimas, už kurį baudžiamajame įstatyme numatyta didžiausia bausmė viršija 10 metų laisvės atėmimo. Taigi pagal Įstatymo (2010 m. lapkričio 18 d. redakcija) 18 straipsnio 2 dalies 1, 4 punktuose įtvirtintą teisinį reguliavimą visam laikui netenkama teisės įsigyti ir turėti B ir C kategorijų ginklų, jų šaudmenų padarius įvairaus pavojingumo laipsnio nusikaltimus.

20.2. Vertinant, ar įstatymų leidėjas, siekdamas užtikrinti visuomenės saugumą ir viešąją tvarką, ginti žmogaus teises ir laisves ir teisiniu reguliavimu nustatydamas neterminuotą draudimą Įstatymo (2010 m. lapkričio 18 d. redakcija) 18 straipsnio 2 dalies 1, 4 punktuose nurodytus nusikaltimus padariusiems fiziniams asmenims įsigyti ir turėti B ir C kategorijų ginklus, jų šaudmenis, paisė iš konstitucinio teisinės valstybės principo kylančio proporcingumo principo, pažymėtina, jog Įstatymo (2010 m. lapkričio 18 d. redakcija) 17 straipsnio 1 dalies 2 punkte nustatytu reikalavimu, kad įsigyti ir turėti B ir C kategorijų ginklų, jų šaudmenų negali fizinis asmuo, nesantis nepriekaištingos reputacijos, siekiama konstituciškai pagrįsto tikslo, kad leidimai įsigyti ginklus ir šaudmenis nebūtų išduodami asmenims, kurie kelia pavojų visuomenės saugumui ar viešajai tvarkai. Tačiau teisiniu reguliavimu, nustatytu Įstatymo (2010 m. lapkričio 18 d. redakcija) 18 straipsnio 2 dalies 1, 4 punktuose, nesudaroma galimybių, praėjus tam tikram laikui po nusikaltimo padarymo, įvertinti, ar, atsižvelgiant į individualią kiekvieno asmens situaciją, šiuose punktuose nurodytus nusikaltimus padarę asmenys ir toliau kelia pavojų visuomenės saugumui ar viešajai tvarkai.

Taigi konstatuotina, kad Įstatymo (2010 m. lapkričio 18 d. redakcija) 18 straipsnio 2 dalies

1, 4 punktuose įtvirtinus neterminuotą draudimą įsigyti ir turėti B ir C kategorijų ginklų, jų šaudmenų, nesudarant galimybės praėjus tam tikram laikui po nusikaltimo padarymo įvertinti individualią kiekvieno asmens situaciją (t. y., atsižvelgiant į nusikaltimą padariusio asmens asmenybę, kitas svarbias aplinkybes, įvertinti jo keliamą pavojų visuomenės saugumui ar viešajai tvarkai ir priimti sprendimą dėl leidimo įsigyti ir turėti B ir C kategorijų ginklus, jų šaudmenis išdavimo (ar jo neišdavimo)) ir taip visam laikui atimant iš fizinio asmens teisę įsigyti ir turėti ginklus, jų šaudmenis, skirtus įvairiems teisėtiems tikslams, nepaisyta iš konstitucinio proporcingumo principo kylančio reikalavimo įstatymų leidėjui nustatyti tokį pagal įstatymą įgytos teisės įsigyti ir turėti tam tikrus ginklus ir šaudmenis teisinį reguliavimą, kuris sudarytų prielaidas, atsižvelgiant į visas svarbias aplinkybes, pakankamai individualizuoti šios teisės apribojimus, taigi nepaisyta ir konstitucinio teisinės valstybės principo.

20.3. Atsižvelgiant į išdėstytus argumentus, darytina išvada, kad Įstatymo (2010 m. lapkričio 18 d. redakcija) 18 straipsnio 2 dalies 1, 4 punktai tiek, kiek juose nurodyti asmenys neterminuotai nėra laikomi nepriekaištingos reputacijos asmenimis ir pagal šio įstatymo 17 straipsnio 1 dalies 2 punktą visam laikui netenka teisės įsigyti ir turėti B ir C kategorijų ginklų, jų šaudmenų, prieštaravo konstituciniam teisinės valstybės principui.

21. Tai konstatavęs, Konstitucinis Teismas šioje konstitucinės justicijos byloje toliau netirs, ar Įstatymo (2010 m. lapkričio 18 d. redakcija) 18 straipsnio 2 dalies 1, 4 punktuose nustatytas teisinis reguliavimas tiek, kiek nurodyta, neprieštaravo Konstitucijos 109 straipsnio 1 daliai.

22. Konstitucinis Teismas yra konstatavęs, jog jis, nustatęs, kad Konstitucijai prieštarauja pareiškėjo neginčijamos nuostatos, įtvirtintos tame pačiame teisės akte, kurio kitų nuostatų atitiktį Konstitucijai pareiškėjas ginčija, privalo tai konstatuoti (*inter alia* 2014 m. liepos 11 d., 2015 m. birželio 11 d., 2019 m. lapkričio 8 d. nutarimai). Konstitucinio teisingumo įgyvendinimas suponuoja tai, kad Konstitucijai prieštaraujantis teisės aktas (jo dalis) turi būti pašalintas iš teisės sistemos (*inter alia* 2001 m. lapkričio 29 d., 2019 m. lapkričio 8 d. nutarimai).

22.1. Nagrinėjamos konstitucinės justicijos bylos kontekste pažymėtina, kad neterminuotas draudimas fiziniam asmeniui įsigyti ir turėti B ir C kategorijų ginklus, jų šaudmenis taikytinas ne tik jeigu jis yra pripažintas padaręs tyčinį smurtinį nusikaltimą (Įstatymo (2010 m. lapkričio 18 d. redakcija) 18 straipsnio 2 dalies 1 punktas) arba nusikaltimą, susijusį su disponavimu ginklais, šaudmenimis, sprogmenimis, sprogstamosiomis ar radioaktyviosiomis medžiagomis arba karine įranga (Įstatymo (2010 m. lapkričio 18 d. redakcija) 18 straipsnio 2 dalies 4 punktas), už kuriuos BK numatyta didžiausia bausmė viršija 3 metus laisvės atėmimo, bet ir tuo atveju, jeigu jis pripažintas padaręs nusikaltimą, kurį padarė būdamas apsvaigęs nuo alkoholio, narkotinių, psichotropinių ar kitų psichiką veikiančių medžiagų (Įstatymo (2010 m. lapkričio 18 d. redakcija) 18 straipsnio 2 dalies 2 punktas), arba nusikaltimą, kuris padarytas naudojant sprogmenis,

sprogstamąsias medžiagas arba šaunamuosius ginklus (Įstatymo (2010 m. lapkričio 18 d. redakcija) 18 straipsnio 2 dalies 3 punktas), už kuriuos BK numatyta didžiausia bausmė viršija 3 metus laisvės atėmimo.

22.2. Taigi, šiame Konstitucinio Teismo nutarime konstatavus, kad Įstatymo (2010 m. lapkričio 18 d. redakcija) 18 straipsnio 2 dalies 1, 4 punktai tiek, kiek nurodyta, prieštaravo konstituciniam teisinės valstybės principui, remiantis tais pačiais argumentais konstatuotina ir tai, kad konstituciniam teisinės valstybės principui prieštaravo ir Įstatymo (2010 m. lapkričio 18 d. redakcija) 18 straipsnio 2 dalies 2, 3 punktai tiek, kiek juose nurodyti asmenys neterminuotai nėra laikomi nepriekaištingos reputacijos asmenimis ir pagal šio įstatymo 17 straipsnio 1 dalies 2 punktą visam laikui netenka teisės įsigyti ir turėti B ir C kategorijų ginklų, jų šaudmenų.

23. Minėta ir tai, kad Seimo 2019 m. birželio 27 d. priimtu Ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymo Nr. IX-705 pakeitimo įstatymo 1 straipsniu Įstatymas (2010 m. lapkričio 18 d. redakcija su vėlesniais pakeitimais ir papildymais) išdėstytas nauja redakcija. Nagrinėjamoje konstitucinės justicijos byloje ginčijamas teisinis reguliavimas pakito taip, kad asmuo, įsiteisėjusiu teismo nuosprendžiu pripažintas padaręs tyčinį smurtinį nusikaltimą ar nusikaltimą, susijusį su disponavimu ginklais, šaudmenimis, sprogmenimis, sprogstamosiomis ar radioaktyviosiomis medžiagomis arba karine įranga, už kuriuos BK numatyta didžiausia bausmė viršija 3 metus laisvės atėmimo, nelaikomas nepriekaištingos reputacijos asmeniu ir pagal Įstatymo (2019 m. birželio 27 d. redakcija) 17 straipsnio 1 dalies 2 punktą visam laikui netenka teisės įsigyti ir turėti ne tik B ir C kategorijų ginklų, jų šaudmenų, bet ir šio įstatymo 3 straipsnio 6–10 punktuose nurodytų A kategorijos ginklams priskiriamų tam tikrų pusiau automatinių šaunamųjų ginklų ir A kategorijos šaunamųjų ginklų, kurie buvo perdirbti į signalinius, dujinius ar imitacinius ginklus, t. y. ginklų, kuriuos gali įsigyti ir turėti fizinis asmuo, atitinkantis šio įstatymo 17 straipsnio 1 dalyje nustatytas sąlygas.

Vadinasi, Įstatymo (2019 m. birželio 27 d. redakcija) 18 straipsnio 2 dalies 1–4 punktuose nustatytu teisiniu reguliavimu neterminuotai ribojama fizinio asmens teisė įsigyti ir turėti ne tik B ir C kategorijų ginklus, jų šaudmenis, bet ir Įstatymo (2019 m. birželio 27 d. redakcija) 3 straipsnio 6–10 punktuose nurodytus A kategorijos ginklams priskiriamus tam tikrus pusiau automatinius šaunamuosius ginklus ir A kategorijos šaunamuosius ginklus, kurie buvo perdirbti į signalinius, dujinius ar imitacinius ginklus.

Taigi, šiame Konstitucinio Teismo nutarime konstatavus, kad Įstatymo (2010 m. lapkričio 18 d. redakcija) 18 straipsnio 2 dalies 1–4 punktai tiek, kiek nurodyta, prieštaravo konstituciniam teisinės valstybės principui, remiantis tais pačiais argumentais konstatuotina ir tai, kad konstituciniam teisinės valstybės principui prieštarauja ir Įstatymo (2019 m. birželio 27 d. redakcija) 18 straipsnio 2 dalies 1–4 punktai tiek, kiek juose nurodyti asmenys neterminuotai nėra

laikomi nepriekaištingos reputacijos asmenimis ir pagal šio įstatymo 17 straipsnio 1 dalies 2 punktą visam laikui netenka teisės įsigyti ir turėti šio įstatymo 3 straipsnio 6–10 punktuose nurodytų ginklų, B ir C kategorijų ginklų, jų šaudmenų.

V

Dėl Konstitucinio Teismo nutarimo oficialaus paskelbimo

24. Šiuo Konstitucinio Teismo nutarimu Įstatymo (2019 m. birželio 27 d. redakcija) 18 straipsnio 2 dalies 1–4 punktai tiek, kiek nurodyta, pripažinti prieštaraujančiais Konstitucijai.

Pagal Konstitucijos 107 straipsnio 1 dalį teisės aktas (ar jo dalis) negali būti taikomas nuo tos dienos, kai oficialiai paskelbiamas Konstitucinio Teismo sprendimas, kad tas teisės aktas (ar jo dalis) prieštarauja Konstitucijai.

25. Konstitucinio Teismo jurisprudencijoje yra konstatuota, kad pagal Konstituciją Konstitucinis Teismas, įvertinęs *inter alia* tai, kokia teisinė situacija gali susidaryti įsigaliojus Konstitucinio Teismo nutarimui, gali nustatyti, kada tas Konstitucinio Teismo nutarimas turi būti oficialiai paskelbtas. Minėtas Konstitucinio Teismo nutarimo (*inter alia* nutarimo, kuriuo tam tikras įstatymas (jo dalis) pripažintas prieštaraujančiu Konstitucijai) oficialaus paskelbimo atidėjimas – iš Konstitucijos kylanti prielaida išvengti tam tikrų visuomenei ir valstybei, žmonių teisėms ir laisvėms nepalankių padarinių, kurių galėtų atsirasti, jeigu atitinkamas Konstitucinio Teismo nutarimas būtų oficialiai paskelbtas tuoj pat po jo viešo paskelbimo Konstitucinio Teismo posėdyje ir tą jo oficialaus paskelbimo dieną įsigaliojotų (*inter alia* 2005 m. sausio 19 d., 2012 m. vasario 6 d., 2019 m. balandžio 16 d. nutarimai).

26. Pažymėtina, kad pagal Konstitucinio Teismo įstatymo 84 straipsnio (2015 m. gegužės 14 d. redakcija) „Konstitucinio Teismo aktų ir Konstitucinio Teismo pirmininko pranešimų paskelbimas ir įsigaliojimas“ 3 dalį, atsižvelgdamas į konkrečias bylos aplinkybes, Konstitucinis Teismas gali nustatyti kitą, vėlesnę, Konstitucinio Teismo nutarimo, kuriuo tam tikras teisės aktas (jo dalis) pripažintas prieštaraujančiu Konstitucijai ar įstatymams, paskelbimo datą.

27. Pagal Konstituciją ir Konstitucinio Teismo įstatymą, oficialiai paskelbus šį Konstitucinio Teismo nutarimą, nuo jo oficialaus paskelbimo dienos Įstatymo (2019 m. birželio 27 d. redakcija) 18 straipsnio 2 dalies 1–4 punktai tiek, kiek pagal juos neterminuotai ribojama fizinio asmens teisė įsigyti ir turėti šio įstatymo 3 straipsnio 6–10 punktuose nurodytus ginklus, B ir C kategorijų ginklus, jų šaudmenis, negalės būti taikomi.

Todėl, jeigu Konstitucinio Teismo nutarimas šioje byloje būtų oficialiai paskelbtas iškart po jo viešo paskelbimo Konstitucinio Teismo posėdyje, asmenims, įsiteisėjusiu teismo nuosprendžiu pripažintiems padarius Įstatymo (2019 m. birželio 27 d. redakcija) 18 straipsnio 2 dalies 1–4 punktuose nurodytus nusikaltimus, jų teistumui išnykus ar jį panaikinus (t. y. pagal šio straipsnio 2 dalies 5 punktą asmenį laikant nepriekaištingos reputacijos), galėtų būti išduodami leidimai

įsigyti, laikyti ar nešiotis Įstatymo (2019 m. birželio 27 d. redakcija) 3 straipsnio 6–10 punktuose nurodytus ginklus, B ir C kategorijų ginklus, jų šaudmenis, jeigu nėra kitų šio įstatymo 18 straipsnio 2 dalyje numatytų pagrindų nelaikyti asmens turinčiu nepriekaištingą reputaciją, ir dėl to pagal šio įstatymo 17 straipsnio 1 dalies 2 punktą negalinčiu įsigyti ir turėti nurodytų ginklų, jų šaudmenų.

27.1. Kaip minėta, ginklai ir šaudmenys gali kelti pavojų viešajai tvarkai ir visuomenės saugumui, žmonių gyvybei ar sveikatai, todėl įstatymų leidėjas, atsižvelgdamas į būtinumą užtikrinti visuomenės saugumą ir viešąją tvarką, ginti žmogaus teises ir laisves, turi įgaliojimus nustatyti ginklų ir šaudmenų patekimo į civilinę apyvarčią, jų laikymo, naudojimo, leidimų įsigyti ginklą išdavimo sąlygas ir tvarką.

Minėta ir tai, kad pagal Konstituciją, *inter alia* konstitucinį teisinės valstybės principą, įstatymų leidėjas, vykdydamas pareigą nustatyti leidimų įsigyti ginklus ir šaudmenis išdavimo ir panaikinimo sąlygas ir tvarką, kad būtų sudarytos prielaidos užtikrinti visuomenės saugumą ir viešąją tvarką, ginti žmogaus teises ir laisves, gali nustatyti tokias įstatyme įtvirtintomis sąlygomis ir tvarka įgyjamos teisės įsigyti ir turėti ginklus ir šaudmenis ribojimo priemones, pagal kurias teistiems už nusikalstamos veikos padarymą asmenims tam tikrą įstatymų leidėjo nustatytą laiką leidimai įsigyti ginklus ir šaudmenis nebūtų išduodami, o išduotieji būtų panaikinami; Konstituciją, *inter alia* konstitucinį proporcingumo principą, atitiktų ir toks teisinis reguliavimas, pagal kurį asmenims, padariusiems tam tikrus itin pavojingus nusikaltimus, už kuriuos numatytos pačios griežčiausios bausmės, leidimai įsigyti tam tikrus ginklus ir šaudmenis niekada nebūtų išduodami.

27.2. Atsižvelgiant į tai, įstatymų leidėjui būtinas tam tikras laikas, jeigu jis nuspręstų, nustatyti kitokį, Konstituciją atitinkantį, teisinį reguliavimą, įtvirtintą Įstatymo 18 straipsnio 2 dalies 1–4 punktuose. Todėl šis Konstitucinio Teismo nutarimas Teisės aktų registre oficialiai skelbtinas 2020 m. gruodžio 31 d.

28. Pažymėtina ir tai, kad jeigu įstatymų leidėjas iki tol, kol įsigalios šis Konstitucinio Teismo nutarimas, nenustatys kitokio, Konstituciją atitinkančio, teisinio reguliavimo, susijusio su leidimų įsigyti, laikyti ar nešiotis Įstatymo (2019 m. birželio 27 d. redakcija) 3 straipsnio 6–10 punktuose nurodytus ginklus, B ir C kategorijų ginklus, jų šaudmenis išdavimu asmenims, teistiems už šio įstatymo 18 straipsnio 2 dalies 1–4 punktuose nurodytus nusikaltimus, sprendamos dėl tokių leidimų išdavimo šiems asmenims policijos įstaigos turės vadovautis *inter alia* Įstatymo (2019 m. birželio 27 d. redakcija) 18 straipsnio 2 dalies 5 punktu, pagal kurį tokie leidimai neišduodami turintiems teistumą asmenims, 17 straipsnio 1 dalies 10 punktu, kuriame numatyta galimybė įvertinti individualią kiekvieno asmens situaciją, t. y. priimti sprendimą dėl leidimo įsigyti, laikyti ar nešiotis minėtus ginklus, jų šaudmenis išdavimo (ar jo neišdavimo), atsižvelgdamas į, be kita ko, nusikaltimą padariusio asmens asmenybę, kitas svarbias aplinkybes,

turės įvertinti jo keliamą grėsmę visuomenės saugumui ir viešajai tvarkai, žmogaus teisėms ir laisvėms.

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Konstitucijos 102, 105 straipsniais, Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo įstatymo 1, 53, 53¹, 54, 55, 56, 84 straipsniais, Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas

nutaria:

1. Pripažinti, kad Lietuvos Respublikos ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymo (2010 m. lapkričio 18 d. redakcija; Žin., 2010, Nr. 142-7261) 18 straipsnio 2 dalies 1–4 punktai tiek, kiek juose nurodyti asmenys neterminuotai nėra laikomi nepriekaištingos reputacijos asmenimis ir pagal šio įstatymo 17 straipsnio 1 dalies 2 punktą visam laikui netenka teisės įsigyti ir turėti B ir C kategorijų ginklų, jų šaudmenų, prieštaravo konstituciniam teisinės valstybės principui.

2. Pripažinti, kad Lietuvos Respublikos ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymo (2019 m. birželio 27 d. redakcija; TAR, 2019-06-28, Nr. 10570) 18 straipsnio 2 dalies 1–4 punktai tiek, kiek juose nurodyti asmenys neterminuotai nėra laikomi nepriekaištingos reputacijos asmenimis ir pagal šio įstatymo 17 straipsnio 1 dalies 2 punktą visam laikui netenka teisės įsigyti ir turėti šio įstatymo 3 straipsnio 6–10 punktuose nurodytų ginklų, B ir C kategorijų ginklų, jų šaudmenų, prieštarauja konstituciniam teisinės valstybės principui.

3. Šis Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo nutarimas Teisės aktų registre turi būti oficialiai paskelbtas 2020 m. gruodžio 31 d.

Šis Konstitucinio Teismo nutarimas yra galutinis ir neskundžiamas.

Konstitucinio Teismo teisėjai

Elvyra Baltutytė

Gintaras Goda

Vytautas Greičius

Danutė Jočienė

Gediminas Mesonis

Vytas Milius

Daiva Petrylaitė

Janina Stripeikienė

Dainius Žalimas